

KRZYSZTOF HAPTAŚ* – MIELEC

**KS. LUDWIK RUCZKA (1814-1896), PROBOSZCZ KOLBUSZOWSKI,
DZIEKAN MIELECKI, POSEŁ SEJMU KRAJOWEGO WE LWOWIE
I WIEDEŃSKIEJ RADY PAŃSTWA, „OJCIEC” SYBIRAKÓW
W 115. ROCZNICĘ ŚMIERCI**

30 XI 1896 r. zakończył życie w Kolbuszowej ks. Ludwik Ruczka, od roku 1848 aż do swojej śmierci proboszcz miejscowej parafii, a ponadto poseł Sejmu Krajowego we Lwowie oraz wiedeńskiej Rady Państwa. Był człowiekiem, który zasłużył się wielce dla parafii kolbuszowskiej oraz samego miasta, a szczególnie w ratowaniu galicyjskich powstańców styczniowych.

Ks. Ludwik Ruczka urodził się 16 IX 1814 r. w Szlachtowej jako syn Franciszka i Domicelli z domu Wisłockiej. W roku 1836 rozpoczął naukę w Seminarium Duchownym w Tarnowie. Święcenia kapłańskie przyjął w 1839 r.; wikary w Oleśnie koło Dąbrowy Tarnowskiej oraz w Wadowicach. Wykładowca w Instytucie Teologicznym w Tarnowie. Po rezygnacji z pracy pedagogicznej, na początku 1848 r. instytuowany został na probostwo w Kolbuszowej. Wieloletni dziekan mielecki. W roku 1861 wybrany posłem Sejmu Krajowego we Lwowie, następnie poseł wiedeńskiej Rady Państwa w latach 1861-1867 i 1873-1896. Zmarł 30 XI 1896 r. w Kolbuszowej; pochowany został na miejscowym cmentarzu parafialnym¹.

Dekadę ze swego długiego życia poświęcił na ratowanie mieszkańców Galicji, którzy za udział w powstaniu styczniowym zesłani zostali na Sybir. „Piękna to była karta w życiu X. Ruczki, która mu ogólną wdzięczność zapewniła”² i przyniosła pamięć żyjących oraz potomnych. W ciągu dziesięciu lat (1863-1873) staraniem o uwolnienie objętych zostało tysiąc osób, spośród których wolność odzy-

---

* Krzysztof Haptaś – mgr historii oraz bibliotekoznawstwa i informacji naukowo-technicznej, pracownik merytoryczny Muzeum Regionalnego w Mielcu.

¹ B. Kumor, *Ruczka Ludwik*, w: *Polski Słownik Biograficzny* (dalej: *PSB*), t. 32, Wrocław – Warszawa – Kraków 1991, s. 595, 596, 597; K. Haptaś, *Życiorys proboszcza kolbuszowskiego ks. Ludwika Ruczki, opublikowany po jego śmierci na łamach krakowskiego dziennika „Czas”* (2 XII 1896 r.), „Rocznik Kolbuszowski”, 11 (2011), w druku.

² K. Haptaś, *Życiorys proboszcza kolbuszowskiego ks. Ludwika Ruczki*.

skała około połowa z nich. Dzięki działalności ks. Ruczki mogli powrócić do Galicji³.

Na sam koniec należy stwierdzić, że postać ks. Ludwika Ruczki, mimo postępujących badań, jak to stwierdziła M. Micińska, „(...) dzisiaj nie funkcjonuje niemal w pamięci zbiorowej Polaków (a nawet w polu widzenia historyków), a z pewnością zaś zasługuje na zajęcie jak najzaszczytniejszego miejsca w narodowym panteonie”⁴. Biogram księdza nadal wymaga wielu uzupełnień, a efektami ostatnich odkryć archiwalnych czy baczniejszego zwrócenia uwagi na teksty już opublikowane są chociażby: propozycja objęcia w 1867 r. probostwa w niedalekim Mielcu (nie doszła do skutku) złożona ks. Ruczce przez kolatorów tamtejszego kościoła parafialnego – Paulinę i Ignacego Suchorzewskich⁵, znalezienie się jego osoby na liście kandydatów do objęcia urzędu metropolity lwowskiego, sporządzonej w roku 1884 przez biskupa tarnowskiego Józefa Alojzego Pukalskiego⁶, czy fakt, iż poprzez matkę spowinowacony był z Maurycym Mochnackim⁷, krytykiem literackim i muzycznym, działaczem politycznym, historykiem powstania listopadowego, publicystą⁸. Nie do końca rozpoznana jest również działalność polityczna ks. Ruczki w okresie posłowania w Wiedniu oraz jego „życie codzienne” w czasie pobytów w stolicy cesarstwa⁹. W tym aspekcie interesujące byłoby stwierdzenie, jak mocno absorbowwały go obowiązki poselskie, a tym samym jak często wyjeżdżał na posiedzenia, opuszczając Kolbuszowę¹⁰. Ponadto, badań wymagają m.in.: działalność duszpasterska księdza, zasługi poczynione dla miasta i parafii oraz zajęcia, którym poświęcał się ks. Ruczka w czasie prywatnym, m.in.

³ M. Micińska, *Galicjanie – zesłańcy po powstaniu styczniowym. Zesłanie w głąb Cesarstwa Rosyjskiego – Działalność księdza Ludwika Ruczki – Powroty*, Warszawa 2004, s. XLVIII.

⁴ Tamże, s. XLIII.

⁵ K. Haptaś, *Propozycja objęcia probostwa mieleckiego dla ks. Ludwika Ruczki (w 1867 roku). Przyczynek do biografii duchownego*, w: *Parafia kolegiacka Wszystkich Świętych w Kolbuszowej w latach 1510-2010. Studia, szkice i materiały*, red. S. Zych, Kolbuszowa 2010, s. 302-305.

⁶ B. Kumor, *Obsada metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1850-1918*, „Folia Societatis Scientiarum Lublinensis”, 22 (1980), Hum. 2, s. 27. Za zwrócenie uwagi na ten fakt dziękuję bardzo serdecznie ks. dr. Sławomirowi Zychowi.

⁷ K. Haptaś, *Życiorys proboszcza kolbuszowskiego ks. Ludwika Ruczki*.

⁸ S. Kieniewicz, *Mochnacki Maurycy*, w: PSB, t. 21, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1976, s. 502; A. Bednarek, *Mochnacki Maurycy*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 12, Lublin 2008, kol. 1469.

⁹ Garść szczegółów o nim podaje nekrolog księdza Ruczki, cytowany przez H. Dudzińską, w którym m.in. o tym, że prawie do końca życia odprawiał on wszystkie msze św. za dusze zmarłych członków Koła Polskiego, zamawiane przez posłów w nim zrzeszonych. H. Dudzińska, *Ksiądz Ludwik Ruczka, proboszcz kolbuszowski – „Ojciec Sybiraków”*, „Rocznik Kolbuszowski”, 2 (1987) s. 43. Ponadto odprawiał on w ich imieniu inne nabożeństwa żałobne, przykładowo dnia 26 III 1887 r. w Votivkirche w Wiedniu za śp. Józefa Ignacego Kraszewskiego, wybitnego polskiego pisarza. „Czas” 1887, R. 40, nr 71 (z 29 III), s. 2.

¹⁰ Prawdopodobnie właśnie obowiązki poselskie były przyczyną jego nieobecności, mimo pełnienia funkcji dziekana, a tym samym nieprzeprowadzenia wizytacji dziekańskiej dekanatu mieleckiego w 1878 r. K. Haptaś, *Wizytacja dziekańska parafii kolbuszowskiej z 12 lutego 1878 r.*, „Rocznik Kolbuszowski”, 10 (2010) s. 75, 77.

na kolbuszowskiej plebanii. Uskutecznienie tych badań, zważywszy na zbliżające się obchody 150. rocznicy wybuchu powstania styczniowego, wydaje się być niezbędne, a wręcz naglące, by mogła zostać przedstawiona w pełni historia tego zrywu niepodległościowego, ludzi biorących w nim udział, a szczególnie tych, którzy pomagali powstańcom wziętym do niewoli w wyrwaniu się z niej i powrocie do domu.

ks. Ludwik Ruczka (1814-1896) - fot. ze zbiorów Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej